

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Кафедра цивільно-правових дисциплін

Кафедра трудового, земельного та господарського права

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Кафедра цивільно-правових дисциплін

ВПЛИВ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ТЕНДЕНЦІЙ НА РОЗВИТОК НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАВА

25 лютого 2022 р.

ОДЕСА

УДК 347.1 (477)(4/9)

ББК 67.404+67.99

В 80

Рекомендовано до друку рішенням кафедри цивільно-правових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ
(протокол № 10 від 23.02.2022 року)

Упорядник:

Церковна О.В. – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ.

Редактори:

Маковій Віктор Петрович – кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін Одеського державного університету внутрішніх справ;

Зайцев Олексій Леонідович – кандидат юридичних наук, доцент, завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін Харківського національного університету внутрішніх справ.

Вплив інтеграційних тенденцій на розвиток національного права : матеріали міжнародної науково - практичної конференції м. Одеса, 25 лютого 2022 р. / редкол. В.П. Маковій та ін. – Одеса, ОДУВС, 2022. – 204 с.

Збірник містить матеріали доповідей міжнародної науково-практичної конференції «Вплив інтеграційних тенденцій на розвиток національного права» (Одеса, 25 лютого 2022 р.). У роботі конференції взяли участь науковці, науково-педагогічні працівники, ад'юнкти, аспіранти та магістранти з 10 українських навчальних та наукових закладів юридичного профілю, а також Академії поліції Азербайджанської Республіки, Нахчиванського державного університету (Республіка Азербайджан), Бакінського державного університету (Республіка Азербайджан), Центральноазіатського інноваційного університету (Республіка Казахстан), Університету світової економіки та дипломатії при Міністерстві Іноземних Справ Республіки Узбекистан, Гроденського державного університету ім. Янкі Купали (Республіка Білорусь), Університет права та соціально-інформаційних технологій (Республіка Білорусь), адвокатського бюро Arıhan&Arıhan (Туреччина).

Збірник може бути використаний перемінним складом юридичних закладів освіти, науковцями, практичними працівниками, які цікавляться проблемами впливу інтеграційних тенденцій на розвиток вітчизняного права.

© Одеський державний університет внутрішніх справ, 2022

Антоненко О.А.
к.ю.н., доцент кафедри трудового, земельного та господарського права
Одеського державного університету внутрішніх справ

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОНЯТТЯ ТРУДОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Конституція України, як головний Закон нашої держави, вказує на те, що одним із основних

прав людини є право на працю. Праця людини забезпечує її існування. Завдяки праці зміцнюється не тільки рівень економічного забезпечення працівника, позитивно змінюється рівень життя населення всієї країни, виникають нові трудові відносини, що безпосередньо викликає певну зацікавленість і не аби-який науковий інтерес до цих процесів. Центральне місце в цих відносинах посідає трудова дисципліна, значення якої в трудових відносинах ми і будемо розглядати.

Дослідження фундаментальних понять окремих галузей права, розкриття їх сутності та змісту в юридичній науці завжди мало важливе значення. В сучасному трудовому праві, поняття «дисципліни», «трудової дисципліни» є фактичним виразом об'єкта правового регулювання, конкретизацією предмета дослідження, метою, до досягнення якої мають прагнути фізичні та юридичні особи, які організують працю працівників, створюють умови для її зростання, та врешті забезпечують трудову і виробничу дисципліну. Ми намагатимемось провести науково-правовий аналіз вищезазначених понять та значення їх в сьогоднішніх складних умовах функціонування нашої держави.

Питання регулювання трудової дисципліни висвітлені в главі X Кодексу законів про працю України (ст.139-152) [1]. В Кодексі чітко вбачається пряме покладення на працівників юридичних обов'язків, що мають моральний зміст (працювати чесно і сумлінно), уявляється цілком виправданим. Цей аспект притаманний багатьом європейським розвинутим країнам.

Стосовно ключового поняття «дисципліна», то це поняття багатозначне та комплексне. Дисципліна в суспільному значенні це певний порядок поведінки та організації людей, що відповідає нормам права і моралі, які склалися в суспільстві. [2, с. 51].

Термін «дисципліна» (лат. disciplina - навчання, виховання) бере свій початок з римського права, де воно тлумачилось в різних аспектах, як і сьогодні, причому вираз «disciplinacastorum» означало обов'язок безумовного виконання правил військового порядку та умов внутрішнього розпорядку в армії. Порушення дисципліни в ті часи характеризувало як тяжкі злочинні дії, так і формальні порушення службових обов'язків. Римляни цінували дисципліну як вищий початок державного благополуччя.

Дисципліна – це свідоме дотримання законів та інших правових актів суб'єктами права. При цьому законність виступає основою дисципліни. Служить фактором який об'єднує працівників в колектив. Як вказується в літературі існують різні види дисципліни: державна, виробнича, трудова, технологічна, громадська та ін.

Провівши аналіз праць науковців та фахівців, можемо зробити висновок у вигляді нового, характерного сучасності визначення, що дисципліна - це встановлений державою, конкретизований законами, правилами, інструкціями, статутами та положеннями трудовий або інший суспільний порядок, який забезпечується беззаперечним та чітким їх виконанням суб'єктами на підприємствах, установах, організаціях для досягнення взаємних цілей без обмеження прав та свобод працівника.

Саме це визначення дисципліни повною мірою відповідає статтям основного Закону нашої держави - Конституції. Стаття 23. «Кожна людина має право на вільний розвиток своєї особистості, якщо при цьому не порушуються права і свободи інших людей, та має обов'язки перед суспільством, в якому забезпечується вільний і всебічний розвиток її особистості». Стаття 34. «Кожному гарантується право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань...». Стаття 35. «Кожен має право на свободу світогляду і віросповідання...». Стаття 43. «Кожен має право на працю...». Стаття 48. «Кожен має право на достатній життєвий рівень...» тощо. [3].

Переходячи до з'ясування змісту трудової дисципліни, слід зазначити, що вона виступає однією з головних умов будь-якої спільної праці. Фактична відсутність належної координації діяльності та злагодженості в роботі не дозволяє належним чином управляти працею осіб, які працюють на умовах трудового договору. Без дотримання встановленої дисципліни праці і, відповідно, без підпорядкування всіх учасників трудового процесу певному розпорядку, встановленому в організації, унеможлиблюється досягнення тієї мети, для якої організовується спільний трудовий процес. Дисципліна праці існувала в суспільстві, яке ще не знало державної організації й правового регулювання суспільних зв'язків [4].

Поряд з поняттям трудової дисципліни існують поняття службової дисципліни, виробничої дисципліни, технологічної дисципліни, фінансової дисципліни та іншої дисципліни.

Правова природа поняття трудової дисципліни багатогранна та неоднозначна. Серед досліджених нами праць науковців, як з загальної теорії права, так і трудового, ми не побачили

єдності думок щодо сутності та змісту цього багатогранного та важливого поняття.

Таким чином, пропонуємо під трудовою дисципліною розуміти встановлений нормами права порядок взаємовідносин суб'єктів трудових відносин, що визначає точне виконання ними своїх трудових функцій.

Правова природа поняття відповідно до ст. 140 КЗпП забезпечується створенням необхідних організаційних та економічних умов для нормальної високопродуктивної праці, свідомим ставленням до праці, методами переконання, а також заохоченням за сумлінну працю.

Список літератури:

1. Кодекс законів про працю України: Закон УРСР від 10.12.1971 р. №322-VIII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1971. – №50 (Додаток). – Ст. 375.
2. Гаращук В.М. Теоретико-правові проблеми контролю та нагляду у державному управлінні: дис. ... д-ра юрид. наук : спец. 12.00.07 / В.М. Гаращук. – Х., 2003. – 412 с.
3. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254 к / 96 – ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст.141.
4. Бухалков М.И. Управление персоналом / М.И. Бухалков. – М. : ИНФРА-М, 2005 – 368 с.

Антоненко О.А. Теоретико-правова характеристика поняття трудової дисципліни	35
Arihan Koçak a. Turkish legislation regarding women's rights and international law	37
Барабаш Н. О., Дацюк Т. К. Поліцейське капеланство: процес інституалізації в Україні	38
Баранкевич А.В. Захист спадкових прав неповнолітніх осіб з урахуванням норм міжнародного права	40
Берназ-Лукавецька О.М. Особливості NFT (non –fungible tokens)	42
Богустов А.А. Условия правомерности цифровой фабрикации	44
Бодунова О. Кримінально-правові засади забезпечення кібербезпеки в Україні	45
Бородій І. В. Забезпечення безпеки свідків у вимірі міжнародного законодавства	47
Борщевська О.М. Правове регулювання запровадження поняття «домогосподарство» в законодавство України	48
Бригадир І.В. Об'єкти аквакультури як загрози довкіллю: еколого-правовий аспект	50
Valiyev A.T. Who should we provide social services to?	52
Вашак В.А. Міжнародний досвід правового регулювання штучного інтелекту: від саморегулювання до законотворення	54
Григорєцька І.І. Проблеми правового регулювання використання земель морського транспорту у межах населених пунктів	57
Дегтярьова В.О. До окремих питань робочого часу науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання	59
Демків Р.Я. Спрощене позовне провадження: особливості правового регулювання	60
Денисов А.І. Рестрикційний правовий режим в інноваційній сфері: перспективи запровадження	62